

## รอยต่อ ป.1 โอกาสในการสานต่อหรือทำลาย

อุไรवास ปรีดีติติก

### ความหวังดีของพ่อแม่

ลูกทุกคนเปรียบเสมือนแก้วตาดวงใจของพ่อและแม่ ความหวังอันสูงสุดของพ่อแม่ คือปรารถนาจะให้ลูกเติบโตเป็นคนดี มีการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม อะไรที่จะคิดว่าดีที่สุดสำหรับลูกก็ต้องจัดหามาให้ได้ ส่วนหนึ่งที่พ่อแม่ให้ความสำคัญมากคือ เรื่องของการศึกษาอันจะเห็นได้จากความพยายามที่จะส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนที่คิดว่าดีและมีชื่อเสียงให้ได้โดยเริ่มตั้งแต่ระดับอนุบาล โรงเรียนไหนที่มีนโยบายในการสอนที่เข้มข้นมีกิจกรรมเสริมความสามารถพิเศษ จะได้รับความสนใจค่อนข้างมาก ความคิดของพ่อแม่ส่วนหนึ่งคิดว่าถ้าลูกเรียนมาๆตั้งแต่ยังเล็ก จะทำให้มีพื้นฐานที่ดีต่อไป ถ้าไม่เริ่มตอนนี้อาจจะช้าเกินไปและจะไม่ทันคนอื่นแล้วลูกก็就会被มองว่าไม่เก่ง พ่อแม่มักมีความเชื่อและมั่นใจว่าการอ่านออกเขียนได้จะทำให้ลูกมีโอกาสที่ดีกว่าคนอื่น โดยเฉพาะเมื่อเวลาที่จะต้องไปสอบจะได้เปรียบกว่า ทำให้เกิดความพยายามที่จะส่งเสริมลูกทางด้านสติปัญญามากกว่าความสนใจที่จะส่งเสริมความพร้อมและการพัฒนาด้านอื่นๆของลูก เช่น ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ถึงแม้จะเป็นที่ทราบกันดีว่าเด็กวัยอนุบาลนี้ควรจะมีโอกาสให้เด็กพัฒนาทุกด้าน เป็นวัยที่ต้องเตรียมความพร้อมเพราะธรรมชาติของเด็กวัยนี้ยังไม่สามารถควบคุมกล้ามเนื้อต่างๆได้คล่องแคล่ว ประสาทสัมผัสต่างๆยังอยู่ในระหว่างการพัฒนาการทำงานยังไม่แม่นยำและไม่เต็มที่ เด็กต้องการการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่นและพึ่งพาตนเองได้ตามสมควร ช่วงวัยนี้เป็นช่วงเวลาแห่งความสนุกสนาน วัยแห่งการเรียนรู้ไม่ใช่เวลาแห่งความคร่ำเคร่งที่จะเอาเป็นเอาตายกับการเรียนในห้องเรียนเล็กๆ และแม้ว่าจะมีโรงเรียนอนุบาลบางแห่งได้จัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กและตามหลักการจัดการสอนระดับอนุบาลที่เน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน แต่ก็ได้รับความตระหนักและได้รับสนิใจน้อยกว่าพ่อแม่ผู้ปกครอง พ่อแม่ผู้ปกครองยังคงมีความหวังและฝากความฝันอนาคตของลูกให้กับโรงเรียนที่มุ่งเน้นการเตรียมตัวทางเนื้อหาวิชาการหรือโรงเรียนที่มีการ " ดิว " เฉพาะกิจขึ้น เช่น เตรียมตัวเพื่อสอบเข้าป.1 ในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงโดยไม่สนใจว่าเด็กจะได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างเหมาะสมและมีความสุขหรือไม่

## สอบ ป.1 กระบวนการของการทำลาย

สถานการณ์ในปัจจุบันพ่อแม่และผู้ปกครองต่างมีความนิยมที่จะนำลูกไปสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเพื่อสร้างโอกาสที่ดีทางการศึกษาให้กับลูก ในแต่ละปีพ่อแม่ผู้ปกครองจะเตรียมตัวลูกอย่างเอาเป็นเอาตายเพื่อการสอบเข้า ป.1 ชีวิตแต่ละวันของลูกคือการเรียน ตีวเพิ่มเติม เรียนล่วงหน้า บางครั้งรวมไปถึงวันหยุดที่ต้องเตรียมตัวเพิ่มเติมด้วย โลกของเด็กแทนที่จะมีโอกาสได้กระโดดโลดเต้น ท่องเที่ยวไปในโลกกว้างกลับถูกจำกัดไว้กับความคาดหวังและหวังดีของพ่อแม่ แทนที่เด็กวัยนี้ จะได้รับการพัฒนาสมวัยแต่ต้องไปทำในสิ่งที่เกินกับพัฒนาการและความต้องการในวัยของตัวเอง เกิดความเครียดและความเบื่อหน่าย บางครั้งก็ไม่อยากไปเรียน นั่นก็แสดงให้เห็นว่าเด็กกำลังถูกทำร้ายโดยที่พ่อแม่ไม่คาดถึง สิ่งสำคัญคือเด็กขาดโอกาสในการพัฒนาอย่างรอบด้าน นับได้ว่าสถานการณ์การสอบเข้า ป.1 ของเด็กอนุบาลในปัจจุบันอยู่ในภาวะวิกฤติและส่งผลกระทบต่อหลายประการ เช่น ในด้านการจัดการเรียนในระดับอนุบาลที่ทำให้โรงเรียนส่วนหนึ่งไม่สามารถดำเนินได้ถูกต้องตามหลักพัฒนาการเด็กปฐมวัย คือ ต้องสอนแบบเร่งเรียน เขียนได้ อ่านได้ เพื่อสนองต่อความต้องการของพ่อแม่ผู้ปกครอง การเกิดโรงเรียนกวดวิชาที่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลักโดยไม่สนใจที่การพัฒนาเด็ก การเกิดสภาพความเครียดในครอบครัวทั้งในแง่ของความรู้สึกและจิตใจของพ่อแม่ที่ตั้งความหวังกับการศึกษาของลูก รวมถึงความรู้สึกของลูกที่อาจถูกกดดันและในแง่ของเศรษฐกิจที่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวเพื่อสอบเข้าสูงสำหรับการจ่ายค่าเรียนพิเศษ อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือตัวเด็กที่ได้รับผลกระทบโดยตรงโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ถ้าทราบได้ผู้ปกครองยังมีค่านิยมแบบเดิมและวิธีการในการรับเด็กเข้าเรียนยังคงใช้ระบบการสอบคัดเลือกอยู่

## ปฏิบัติความคิดและหาทางเลือกใหม่

การแสวงหาทางออกของปัญหาคงจะต้องเริ่มที่หันกลับมามองและทบทวนการจัดการศึกษาในปัจจุบันโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ผลจากการประเมินการจัดบริการการพัฒนาเด็ก 3 – 5 ปี พบว่าในปัจจุบัน ด้อยคุณภาพทั้งในด้านการบริหารและจัดการ ขาดคุณภาพในเรื่องวิธีการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การเรียนรู้โดยให้ท่องจำอย่างเดียว ไม่ส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิดตั้งแต่เล็กๆ การให้เด็กนั่งอยู่กับที่ทั้งวันการจัดหลักสูตรที่ตายตัว การเร่งสอน อ่านเขียน คิดเลข เพื่อให้

สอบเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ ไม่ให้อิสระในการแสดงออก ห้ามเด็กพูด ให้นั่งเงียบๆ บังคับให้ทำการบ้านทุกวัน จากปัญหาดังกล่าวจึงควรมีการพิจารณาร่วมกันถึงแนวทางในอนาคตเพื่อหาทิศทางที่เหมาะสม โดยทุกฝ่ายต้องตระหนักร่วมกันว่าการเรียนการสอนในระดับอนุบาลนั้นจะต้องเป็นการเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่การศึกษาระดับประถมศึกษา เด็กควรได้รับการเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ การอยู่ร่วมกันในสังคมและการพัฒนาสติปัญญาตามธรรมชาติของเด็กวัย 3 – 5 ปี แนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้องสำหรับเด็กวัยนี้ควรจัดให้เด็กได้พัฒนาทุกด้าน ไม่ใช่การบังคับให้เด็กนั่งเรียนกันอยู่แต่ในห้องเรียนและใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเร่งเรียน เราต้องให้ความสำคัญกับพัฒนาการของเด็กและจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพัฒนาการโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย ส่วนในเรื่องของค่านิยมของผู้ปกครองที่นิยมส่งลูกหลานไปในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงนั้นควรเป็นหน้าที่ของฝ่ายรัฐที่จะเป็นผู้ยกระดับการศึกษาให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานเดียวกันที่จะทำให้ผู้ปกครองเชื่อมั่นและยินดีที่จะให้ลูกเรียนในโรงเรียนไหนก็ได้ไม่จำเป็นต้องเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงนอกจากนี้ควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการรับนักเรียนเข้าเรียนชั้น ป.1 จากวิธีการสอบคัดเลือกเป็นวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมอันเป็นแนวทางที่ทุกฝ่ายยอมรับได้เพื่อลดกระแสการแข่งขันและกำจัดระบบการกวดวิชาให้หมดไป และควรมีการส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงรอยต่อระหว่างอนุบาลศึกษากับประถมศึกษาเพื่อให้ครูอนุบาลและครูประถมศึกษาเข้าใจพัฒนาการของเด็กในช่วงวัยและไม่ถือว่าเอาว่าเด็กที่จะมาเข้าเรียน ป.1 ต้องอ่านออก เขียนได้ คิดเลขคล่องแล้วทุกคนและไม่ควรเร่งเด็กจนเกินไป เพราะพัฒนาการของเด็กนั้นต่อเนื่องกันหมด สิ่งสำคัญที่ครูควรตระหนักให้มากคือจิตวิญญาณของความเป็นครูคือครูต้องยืนหยัดอยู่บนพื้นฐานความคิดที่มุ่งมั่นในการพัฒนาเด็กอย่างแท้จริงในทุกด้านไม่โน้มเอียงไปกับกระแสค่านิยมของผู้ปกครอง ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ที่สนุกสนานให้เด็กมีความสุขกับการเรียนรู้ เสริมสร้างความเข้าใจความแตกต่าง ความเหมือน ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ การรู้จักสังเกตจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่ใช่การท่องจำ การเข้าใจหลักและเหตุผลง่ายๆเป็นต้น ตามที่ได้กล่าวมาทั้งหมดเป็นเพียงข้อเสนอที่น่าจะทำให้การแก้ปัญหาของรอยต่อ ป.1 มีทางออกที่ดีขึ้น การจะจัดการได้สำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความเข้าใจและการร่วมมือกันอย่างจริงจังของทุกฝ่ายที่เป็นรูปธรรม โดยมุ่งมั่นที่จะกระทำเพื่อเด็กอย่างแท้จริง

## บทสรุป

เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า...ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวมิได้มาจากการมีการศึกษาในโรงเรียนที่มีชื่อหรือไม่ โรงเรียนไม่ใช่สถาบันเดียวที่มีหน้าที่ให้การศึกษากับเด็ก ครอบครัวและสังคมที่ดีมีส่วนที่จะส่งเสริมให้การศึกษา หล่อหลอม ให้เด็กเติบโตเป็นคนดีและมีคุณภาพได้ การศึกษาเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องอยู่คู่กับกระบวนการดำเนินชีวิต เด็กต้องเรียนรู้ตั้งแต่เกิดจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่และจนตลอดชีวิตอันเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การที่เด็กจะเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ขึ้นอยู่กับกระบวนการในการบูรณาการชีวิต อย่างมีเหตุมีผลโดยอาศัยโอกาสที่ผู้ใหญ่หยิบยื่นให้เหมาะสมและสมดุล คือการกระทำที่ไม่ฝืนธรรมชาติของเด็กปล่อยให้เด็กได้กระทำในสิ่งที่ถนัด ไม่จำกัดอิสระทางความคิด ด้วยความเข้าใจและไม่คาดหวังกับเด็กจนเกินไป เด็กก็จะสามารถพัฒนาไปได้อย่างสมดุลเต็มศักยภาพของตนและก้าวไปสู่ความสำเร็จในอนาคตได้อย่างแน่นอน

## รายการอ้างอิง

1. “ เลิกสอบ ป.1 “ รักลูก ปีที่ 17 ฉบับที่ 202 ( พฤศจิกายน 2542 ) : 156 – 162
2. “ ไม่เร่งเรียนแต่เตรียมความพร้อม “ รักลูก Kids & School ปีที่ 2 ฉบับที่ 23 ( ธันวาคม 2544 ) : 8 –9
3. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน นโยบายว่าด้วยการรับนักเรียนเข้าเรียนชั้น ป.1 ( ร่าง ) 2545 กรุงเทพฯ ฯ (download จาก [www.thaikids.org](http://www.thaikids.org) )
4. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ( 0 – 5 ปี ) พ.ศ. 2545 -2549 กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทพริกหวานการพิมพ์จำกัด 2544 .